

Inka Hopsu vihr ym.

Kirjallinen kysymys hallituksen ilmastotoimettomuuden talousvaikutuksista

Eduskunnan puhemiehelle

Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelmassa kerrotaan hallituksen tekevän ilmastopolitiikkaa tavalla, joka ei aiheuta ihmisten arkeen tai elinkeinoelämälle suoria kustannuksia. Sama periaate mainitaan muun muassa lausuntokierroksella olevassa energia- ja ilmastostrategiassa.

Ilmastokriisin pysäyttämisen kustannukset olisikin jaettava yhteiskunnassa oikeudenmukaisella tavalla ja saastuttaja maksaa -periaatetta noudattaen. Samalla on kuitenkin huomattava, että ilmastotoimien tekemättä jättäminen johtaa lopulta paljon suurempiin kustannuksiin kuin vaikuttavan ilmastopolitiikan tekeminen nyt.

Luonnokset hallituksen merkittävimmistä ilmastopolitiikan ohjelmista, energia- ja ilmastostrategia sekä keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelma, eivät anna ilmastopolitiikasta toiveikasta kokonaiskuvaa. Ilmastolain mukaisiin tavoitteisiin ei tulla ohjelmissa esitetyin toimenpitein pääsemään. Paikoin hallitus on jopa omilla päätöksillään lisännyt ilmastopäästöjä.

Päästövähennysten lisäksi hallitus tavoittelee velkasuhteen vakauttamista ja julkisen talouden tasapainottamista. Tämänkin tavoite on hyvä ja kannatettava. Talouden tasapainottaminen edellyttää kuitenkin sitä, että hallituksen omat toimet, tai suoranainen ilmastotoimettomuus, ei lisää kustannuksia tai heikentäisi tulopohjaa. Asiantuntija-arvioiden mukaan Suomen romahtaneet hiilinielut voivat johtaa tilanteeseen, jossa joudumme ostamaan nieluyksiköitä muilta mailta mittavilla rahasummilla. Lasku saattaa nousta miljardiluokkaan.

EU:n elvytyspaketin (RRF) rahoituksesta osa on puolestaan sidottu vihreän siirtymän edistämiseen ja muun muassa fossiilittoman liikenteen tiekartan tavoitteisiin. Hallituksen päätökset eivät kuitenkaan vie liikenteen päästökehitystä oikeaan suuntaan, vaan osittain jopa lisäävät liikenteen päästöjä. Keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelman luonnoksen mukaan tähän epäonnistumiseen liittyy taloudellinen riski: jopa 80 miljoonan euron tulonmenetys RRF-rahoituksessa, mikäli EU tulkitsee fossiilisen liikenteen tiekartan uudistuksen peruutetuksi.

Energia- ja ilmastostrategian luonnoksessa hallitus puolestaan kaavailee päästökauppajoustopäätöksen käyttöönottoa eli päästöoikeuksien mitätöintiä 0,7 miljoonan tonnin edestä. Tällä joustolla on väistämättä heikentävä vaikutus julkisen talouden tilaan, kun päästökauppatulot mitätöintiä myötä pienenevät.

Kirjallinen kysymys KK 298/2025 vp

Hallituksen ilmastotoimettomuuden hintalappua on päästöjä lisäävien hallituksen esitysten sekä erillisten ilmastosuunnitelmien sirpaleisuuden vuoksi vaikea arvioida. Tämä kokonaisarvio olisi välttämätöntä tehdä, mikäli hallitus ottaa julkisen talouden tasapainottamisen tavoitteen tosisaan.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

onko valtiovarainministeriö tai jokin toinen taho arvioinut hallituksen toimeksiannosta sen ilmastotoimettomuuden taloudellisia vaikutuksia kokonaisuutena,

onko hallitus valmis tekemään lisätoimia päästöjen vähentämiseksi, jos se vaikuttaisi positiivisesti julkisen talouden tilaan,

kuinka suuriksi valtiovarainministeriö tai jokin toinen taho hallituksen toimeksiannosta on arvioinut hiilinieluyksiköiden ostamisesta seuraavat kustannukset,

kuinka suuriksi valtiovarainministeriö tai jokin toinen taho hallituksen toimeksiannosta on arvioinut fossiilittoman liikenteen tiekartan laiminlyönnistä johtuvat RRF-rahoituksen tulonmenetykset,

kuinka suuriksi valtiovarainministeriö tai jokin toinen taho hallituksen toimeksiannosta on arvioinut kansallisten päästöoikeuksien mitätöinnin taloudelliset vaikutukset sekä

kuinka paljon lisävelkaa tai lisäsopeutustoimia hallitus arvioi joutuvansa ottamaan tai tekemään päästölisäysten vuoksi?

Helsingissä 25.9.2025

Inka Hopsu vihr
Atte Harjanne vihr
Tiina Elo vihr
Krista Mikkonen vihr